

Zone 02, 28 januari 2009

Enkele Reis *****

Jan Sobrie en Joris Van den Brande maakten op net geen vier weken tijd de prachtproductie *Enkele Reis*. Dat kan twee dingen betekenen : óf de BRONKS-wonderboys zijn rastalenten óf ze hadden een adembenemend verhaal op zak. Beide antwoorden zijn juist. Na een auto-ongeval dat zijn ouders het leven kost, groeit de vondeling Aziz op bij zigeuners. Ironisch genoeg slaagt dat volk zonder wortels er niet in een jongen die in hetzelfde schuitje zit écht te aanvaarden. Desondanks leert Aziz vertellen, liegen en stelen. Tot hij wordt opgepakt en op basis van een vals paspoort 'teruggestuurd' naar Marokko – waar hij nog nooit is geweest. Maar Aziz troost zichzelf : 'Als het één keer lukt om mezelf heruit te vinden, dan ook twee keer.' Zijn begeleider naar het 'thuisland' is de neurotische ambtenaar Jean-Pierre. Onder zijn moeders aanhoudende druk om eindelijk 'iemand te worden' heeft Jean-Pierre zich een bloeiende schrijverscarrière verzonnen. Niet eens zo ver van de waarheid, want Jean-Pierre droomt ervan verhalen te schrijven. Alleen kent hij er geen. Aziz daarentegen... Die heeft besloten de leugen over zijn af- en toekomst vol te houden. Dus gaan de twee op weg naar het verzonnen 'Irgis' – de ene opgeslokt door de leegte van zijn verleden, de ander bezwijkend onder het gewicht ervan. Onderweg vindt een vreemde ruil plaats van geschiedenissen. Aziz zal Jean-Pierre door zijn verhalen voorzien van een (schrijvers)toekomst, zelf erft hij Jean-Pierres verleden. Onderpand : de zoete leugen, die het verleden van de ene en de toekomst van de ander in stand houdt.

Ondanks het complexe handelingsverloop en de gelaagde psychologie wist Van den Brande Didier Van Cauwelaerts *Aller Simple* te bewerken tot een glasheldere tekst, licht maar niet oppervlakkig, eenvoudig maar niet simpel. Parels als 'Een ras, dat is geen jas die je aan- of uittrekt – dat plakt aan u' zijn raak zonder sentimenteel te zijn. Daarnaast is Van den Brande een geboren verteller, wiens laconieke spel heerlijk contrasteert met het fysieke spel van Sobrie. De vele locaties (zigeunerkamp, Marokko, Irgis) worden verbluffend vindingrijk op scène gebracht en gelukkig ontbreekt een te kleffe zigeunerromantiek – de oude zigeunerbaas Vasil blijft, hoe sympathiek ook, een alcoholist in een rolstoel.

Uiteindelijk slaagt Aziz erin, telkens weer ontworteld en opnieuw grond zoekend, thuis te komen. Dat maakt dit niet enkel een verhaal over de ontheemding en de troost van de leugen, maar ook over de kracht van een mens die na talloze tegenslagen geborgenheid vindt. Hoe grauw de hemel er ook uitziet, deze makers vangen met liefde de weinige stralen die door het wolkendek breken.

Evelyne Coussens